

برای حمایت از حقوق پدیدآوران

معاونت پژوهش و فناوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بیاری از خداوند سبحان و اعتقاد بر این که عالم محضر خداست و بهاره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، مادیانجویان و اعضاء هیات علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تحفظ می کنیم:

- ۱- اصل برات: التزام بر برات جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلاینند.
- ۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به بهکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب نقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.
- ۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران، مسکوران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بهکاران پژوهش.
- ۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی ، گروه فقه و حقوق

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
گرایش : فقه و حقوق خصوصی

عنوان :

بررسی احکام سقط جنین در ایران با رویکردی به حقوق فرانسه

استاد راهنما :

دکتر علی بهرامی نژاد مغویی

دانشجو :

غزاله خرمیان

زمستان ۱۳۹۴

تقدیم به:

پیشگاه حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف

تقدیم به:

آنان که وجودم جز هدیه وجودشان نیست پدر و مادر عزیزم

تقدیم به:

همسر محترم بانم

که مسج و اربا صبرش در تمامی سختات رفیق راه بود.

تقدیم به برادرم که وجودش شادی بخش و صفایش مایه آرامش من است.

و تقدیم به گل های نازنینم باران و انبای عزیزم

که کودکی گمشده ام را در چهره معصومان پیدا کردم.

تشکر و قدردانی :

سپاس خدای را که سخنوران ، در ستودن او بمانند و شمارندگان نعمت‌های او ندانند و کوشندگان ، حق او را گزاردن نتوانند . و سلام و درود بر محمد و خاندان پاک او ، طاهران معصوم ، هم آنان که وجودمان وامدار وجودشان است ؛ و نفرین پیوسته به دشمنان ایشان تا روز رستاخیز .

بدون شک جایگاه و منزلت معلم ، اجلّ از آن است که در مقام قدردانی از زحمات بی‌شائبه او ، با زبان قاصر و دست ناتوان ، چیزی بنگاریم . اما از آنجایی که تجلیل از معلم ، سپاس از انسانی است که هدف و غایت آفرینش را تامین می‌کند و سلامت امانت‌هایی را که به دستش سپرده‌اند ، تضمین ، بر حسب وظیفه و از باب « من لم یشکر المنعم من المخلوقین لم یشکرالله عزّ و جلّ »

از پدر و مادر عزیزم این دو معلم بزرگوارم که همواره بر کوتاهی و درشتی من ، قلم عفو کشیده و کریمانه از کنار غفلت‌هایم گذشته‌اند .

از همسر و همراه عزیزم که مهربانانه و بی‌توقع مرا یاری داده است .

از خواهر و دوست عزیزم آزاده زارع که از هیچ کمکی در تدوین این پایان نامه دریغ نکرد .

از استادان با کمالات و شایسته جناب آقای دکتر هادی عظیمی گرکانی و جناب آقای دکتر

علی بهرامی نژاد مغوئیه مدیریت محترم گروه فقه و حقوق که در کمال سعه صدر و با حسن

خلق و فروتنی از هیچ کمکی در این عرصه به من دریغ نمودند .

تعه‌دنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب **غزاله خرمیان** دانش‌آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی **۹۲۰۰۴۶۱۵۸** در رشته **فقه و حقوق خصوصی** در تاریخ **۱۳۹۴/۱۱/۲۶** از پایان‌نامه خود تحت عنوان: **بررسی احکام سقط جنین در ایران با رویکردی به حقوق فرانسه** با کسب نمره **۱۸** و درجه **عالی** دفاع نموده‌ام، بدینوسیله متعهد می‌شوم:

۱- این پایان‌نامه، حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان‌نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و رویه‌های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست، ذکر و درج کرده‌ام.

۲- این پایان‌نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین‌تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره‌برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان‌نامه را داشته باشم، از حوزه‌ی معاونت پژوهشی واحد، مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی، خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی‌ام هیچ‌گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ: ۱۳۹۴/۱۱/۲۶

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم غزاله خرمیان از پایان نامه خود دفاع نموده
و با نمره ۱۸٫۵ به حروف هیجده و با درجه عالی مورد تصویب قرار
گرفت.

امضاء استاذ ارشد

بسمه تعالی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۴۰۷۹۴۱۰۳۵
عنوان پایان نامه: احکام سقط جنین در ایران با رویکردی به حقوق فرانسه		
نام و نام خانوادگی دانشجو: غزاله خرمیان	شماره دانشجویی: ۹۲۰۰۴۶۱۵۸	تاریخ شروع پایان نامه: ۹۳/۹/۱۱
رشته تحصیلی: الهیات- فقه و حقوق خصوصی	نام و نام خانوادگی استاد راهنما: دکتر علی بهرامی نژاد منوچهر	تاریخ اتمام پایان نامه: ۹۴/۱۱/۲۶
نام و نام خانوادگی استادان داور: دکتر هادی عظیمی گرگانی و دکتر معصومه رشاد		
چکیده		
<p>جرم سقط جنین از جمله جرایم مربوط به زنان است که بیشتر کشورها با آن درگیر هستند با توجه به تحولات جدید علم پزشکی و بروز مسائل جدید اجتماعی و اقتصادی و با توجه به عرف و اخلاق عمومی جامعه دیگر قوانین گذشته با مسائل روز همخوانی ندارد و این امر باعث شده تا حقوقدانان در همه‌ی کشورها به این فکر بیفتند که در قوانین سقط جنین خود تجدیدنظر کنند و نیازهای روز جامعه را در قوانین خود منعکس کنند این تغییرات در کشوری مثل ایران که باید قوانینش براساس دین اسلام باشد بسیار اندک بوده است این امر بیشتر به خاطر سهل‌انگاری فقها و حقوقدانان کشور ما در مورد مسائل مربوط به سقط جنین بوده است با بررسی ادله‌ی فقه شیعه در مورد سقط جنین درمی‌یابیم با اندکی تأمل و دقت می‌توان از حدود اسلام و شرع خارج نشد و در عین حال حقوق مادر و کودک را هم به نحوی منطقی و آینده‌نگرانه تامین کرد همانطور که در قانون کیفری فرانسه با توجه به اهمیت مسئله سقط جنین انعطاف زیادی به چشم می‌خورد و این امر نشان دهنده تفاوت اصول و مبنای حقوقی دو کشور ایران و فرانسه است .</p> <p>کلید واژه: سقط جنین، قانون مجازات، حقوق ایران، فقه شیعه، حقوق فرانسه.</p>		

تاریخ امضا:

مناسب است

مناسب نیست

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	چکیده
	فصل اول: کلیات
۲-۱-۱-۱-کلیات :	۲
۲-۱-۱-۱-بیان مسئله :	۲
۲-۱-۱-۲-اهمیت و ضرورت پژوهش	۲
۳-۱-۱-۳-اهداف:	۳
۳-۱-۱-۴-سوالات	۳
۳-۱-۱-۵-فرضیه ها	۳
۴-۱-۱-۶-روش:	۴
۴-۱-۱-۷-پیشینه پژوهش :	۴
۵-۱-۲-۱-واژه شناسی	۵
۵-۱-۲-۱-۱-معنای لغوی جنین	۵
۵-۱-۲-۲-۲-مفهوم اصطلاحی جنین در قرآن:	۵
۷-۱-۲-۳-۱-مفهوم جنین از منظر فقها	۷
۸-۱-۲-۴-۱-مفهوم اصطلاحی جنین در علم پزشکی	۸
۹-۱-۲-۵-۱-مفهوم حمل	۹
۹-۱-۲-۶-۱-مفهوم لغوی سقط	۹
۱۰-۱-۲-۷-۱-مفهوم سقط جنین	۱۰
۱۰-۱-۲-۸-۱-مفهوم سقط حمل	۱۰
۱۰-۱-۲-۹-۱-تعریف فقهای شیعه از سقط جنین	۱۰
۱۰-۱-۲-۱۰-۱-تعریف حقوقی سقط جنین	۱۰

- ۱۱-۲-۱- حقوق فرانسه..... ۱۱
- ۱۲-۲-۱- تاریخچه سقط جنین..... ۱۲
- ۱۳-۲-۱- سقط جنین در مذاهب باستان..... ۱۳
- ۱۴-۲-۱- تحولات قانون سقط قبل از انقلاب اسلامی و بعد از انقلاب آن..... ۱۴

فصل دوم: بررسی فقهی احکام سقط جنین

- ۱-۲-۱- دلایل اصلی..... ۱۸
- ۲-۲- ایراد پزشکان به فقها:..... ۱۹
- ۳-۲- دلایل فرعی:..... ۲۰
- ۴-۲- اشکالات وارده..... ۲۱
- ۵-۲- زمان نفخ روح..... ۲۱
- ۶-۲- امکان تقدم و تأخر ولوج روح بر چهار ماهگی..... ۲۳
- ۷-۲- استدلال فقهای موافق جواز سقط جنین هنگام شرایط خاص..... ۲۴
- ۸-۲- دلایل موافقان سقط جنین و پاسخ فقها به آنها:..... ۲۶
- ۱-۸-۲- حقوق و آزادی زن..... ۲۶
- ۲-۸-۲- حفظ جان مادر..... ۲۷
- ۳-۸-۲- حفظ سلامت جسمی و روانی مادر..... ۲۷
- ۴-۸-۲- مشکلات اقتصادی:..... ۲۸
- ۵-۸-۲- علل اجتماعی:..... ۲۸
- ۶-۸-۲- زناى به عنف و زناى با محارم..... ۲۹
- ۷-۸-۲- ناهنجارهای جنینی..... ۲۹
- ۸-۸-۲- انواع مشکلات جنینی:..... ۳۰
- نتیجه بحث:..... ۳۱
- ۹-۲- قاعده های فقهی که می توان با استناد به آنها سقط را جایز دانست:..... ۳۱
- ۱-۹-۲- قاعده لاضرر..... ۳۱

- ۲-۹-۲- قاعده الضرورات تبيح بالمحظورات..... ۳۲
- ۳-۹-۲- قاعده تزامم: ۳۲
- ۴-۹-۲- الضروره تقدر بقدرها: ۳۲
- ۵-۹-۲- نظريه المصلحه: ۳۳
- ۶-۹-۲- قاعده نفى عسرو حرج ۳۳
- ۱۰-۲- تطبيق نصوص دفاع از نفس ۳۴
- ۱۱-۲- ديه سقط جنين: ۳۵
- ۱۲-۲- فتاوى مراجع شيعه درباره سقط جنين: ۳۶

فصل سوم: بررسی حقوقی احکام سقط جنین در ایران و فرانسه

- ۱-۳- بخش اول: بررسی حقوقی احکام سقط جنین در ایران ۳۹
- ۱-۱-۳- انواع سقط جنین ۳۹
- ۲-۱-۳- رکن قانونی: ۴۲
- ۳-۱-۳- رکن مادی ۴۵
- ۴-۱-۳- رکن معنوی ۵۰
- ۵-۱-۳- عناصر اختصاصی جرم سقط جنین ۵۱
- ۱-۵-۱-۳- وجود جنین ۵۱
- ۲-۵-۱-۳- سوء نیت: ۵۲
- ۳-۵-۱-۳- اخراج قبل از موعد جنین ۵۳
- ۴-۵-۱-۳- به کار بردن وسایل خاص ۵۳
- ۶-۱-۳- مجازات سقط جنین ۵۴
- ۷-۱-۳- انگیزه سقط جنین توسط پزشک یا قابله ۵۵
- ۸-۱-۳- تجویز سقط جنین توسط پزشک ۵۵
- ۹-۱-۳- مجازات سقط به اعتبار فرد مرتکب: ۵۵
- ۱۰-۱-۳- مجازات سقط جنین به اعتبار سن جنین: ۵۷

- ۳-۱-۱۱- افتراق و اشتراک قتل نفس سقط جنین ۵۸
- ۳-۱-۱۱-۱- وجوه اشتراک قتل نفس و سقط جنین ۵۸
- ۳-۱-۱۱-۲- وجوه افتراق قتل و سقط جنین ۵۸
- ۳-۱-۱۲- مجازات سقط جنین به اعتبار وسیله به کار برده شده ۵۹
- ۳-۱-۱۳- رویه پزشکی قانونی برای صدور مجوز سقط جنین ۶۰
- ۳-۲- بخش دوم : سقط جنین در حقوق فرانسه ۶۲
- ۳-۲-۱- تعریف سقط جنین در حقوق فرانسه : ۶۲
- ۳-۲-۲- تغییرات قانون جزای فرانسه در مورد سقط جنین ۶۳
- ۳-۲-۳- عنصر قانونی: ۶۴
- ۳-۲-۴- پیشبینیهای قانونی سقط جنین در فرانسه ۶۶
- ۳-۲-۴- رکن معنوی : ۷۲
- ۳-۲-۵- مجازات سقط جنین ۷۲
- ۳-۲-۶- روند درخواست عمل سقط جنین توسط زن در فرانسه : ۷۳

فصل چهارم : نتیجه گیری و پیشنهادها

- ۴-۱- نتیجه گیری : ۷۶
- ۴-۲- پیشنهادها : ۷۹
- منابع ۸۲

چکیده :

جرم سقط جنین از جمله جرایم مربوط به زنان است که بیشتر کشورها با آن درگیر هستند لکن از دیر باز نیز مقررات خاصی برای جلوگیری از وقوع این پدیده و تعقیب و مجازات مرتکبان آن تدوین شده است و تدوین کنندگان قانون مجازات اسلامی به پیروی از شیوه فقها و صاحب نظران اسلامی احکام مربوط به سقط جنین را در قانون دیات و تعزیرات تنظیم کرده اند و سقط جنین را از همان مراحل اولیه استقرار نطفه قابل مجازات دانسته اند . با توجه به تحولات جدید علم پزشکی و بروز مسائل جدید اجتماعی و اقتصادی و با توجه به عرف و اخلاق عمومی جامعه دیگر قوانین گذشته با مسائل روز همخوانی ندارد و این امر باعث شده تا حقوقدانان در همه کشورهای به این فکر بیفتند که در قوانین سقط جنین خود تجدیدنظر کنند و نیازهای روز جامعه را در قوانین خود منعکس کنند این تغییرات در کشوری مثل ایران که باید قوانینش براساس دین اسلام باشد بسیار اندک بوده است این امر بیشتر به خاطر سهل انگاری فقها و حقوقدانان کشور ما در مورد مسائل مربوط به سقط جنین بوده است با بررسی ادله‌ی فقه شیعه در مورد سقط جنین درمی یابیم با اندکی تأمل و دقت می توان از حدود اسلام و شرع خارج نشد و در عین حال حقوق مادر و کودک را هم به نحوی منطقی و آینده-نگرانه تامین کرد همانطور که در قانون کیفری فرانسه با توجه به اهمیت مسئله سقط جنین انعطاف زیادی به چشم می خورد که سقط جنین را تا دوازده هفته اول بدون هیچ قیدی قانونی اعلام کردند. و این امر نشان دهنده تفاوت اصول و مبنای حقوقی دو کشور ایران و فرانسه است .

کلید واژه : سقط جنین ، قانون مجازات ، حقوق ایران ، فقه شیعه ، حقوق فرانسه .

مقدمه :

جوامع بشری از دید باز با معضل بزرگی به نام سقط جنین روبرو بوده‌اند در کشور ما هیچ‌گاه به این موضوع جدی و با نگاهی همه جانبه پرداخته نشده و به همین میزان بی‌توجهی مشکلات مربوط به این مسئله هم لاینحل باقی مانده است و قوانین ایران در زمینه‌ی سقط جنین بسیار پراکنده و نامفهوم و نامنظم است که باعث سردرگمی می‌شود و همین بی‌نظمی باعث می‌شود که این قوانین هم توسط افراد معمولی هم توسط افراد دارای سمت مثل پزشکان و ماماها در بسیاری از موارد نقض می‌شود همین زیرپا گذاشتن قانون باعث می‌شود افراد دیگر بیمی از شکستن قانون نداشته باشند و این قانون‌شکنی آن هم در کشوری که قوانین آن برگرفته از دین مبین اسلام است باعث از هم پاشیدی ساختار اخلاقی جامعه می‌شود همانطور که می‌دانیم قانون مجازات کشور ما برگرفته از دین اسلام است و دین اسلام هم دینی پاسخگو و همه جانبه است و گاهاً دیده می‌شود که علم روز از پویایی کتاب دینی ما قرآن در مسائل علمی شگفت زده می‌شود مگر امکان دارد دینی که از ۱۴۰۰ سال پیش تاکنون تمامی نیازهای جهان بشریت را پیش‌بینی کرده است در مورد سقط جنین به خاطر بروز مشکلات یا بیماری‌های خاص مادر و جنین راهکاری نیاندیشیده باشد؟! پس شاید خلأهای موجود در جامعه‌ی اسلامی ما در زمینه‌ی مشکلات مربوط به سقط جنین به علت کم‌کاری قانونگذار و یا فقهای ما باشد که به جای پرداختن به مسئله با توجه به مسائل روز و به روز کردن قوانین مربوط به سقط آن را رها کرده‌اند و تغییرات کوچکی هم که در بخش‌هایی از قانون مجازات اعمال کرده‌اند به نظر نمی‌رسد حلال مشکلات عدیده‌ی ناشی از مصرف داروهای غیر مجاز برای انجام سقط جنین، انجام عمل‌های غیرقانونی و غیر بهداشتی سقط جنین و یا به دنبال آمدن کودکی عقب افتاده و... باشد قانونگذاران باید راهی پیدا کنند که افراد جامعه نتوانند با عذری موجه مثل حفظ آبرو به خاطر بارداری حاصل از تجاوز، جلوگیری از به دنیا آمدن کودک ناخواسته و یا بیمار و بسیاری دلایل دیگر قانون‌شکنی کنند آن هم در کشوری که قوانین آن برگرفته از دین مبین اسلام است که هم باعث از هم پاشیدگی ساختار اخلاقی جامعه و هم بی‌احترامی به اسلام می‌شود نباید اجازه داد تا روح تجری به قانون در سطح وسیع اشاعه پیدا کند مسلماً آزادی مطلق سقط جنین به صورت بی‌قید و شرط هم

امری ناپسند از نظر انسانی و خلاف شرع است چون هم بی‌بند و باری جنسی را رواج می‌دهد و هم از حیات یک موجود الهی که می‌تواند صاحب نسلی نیکو در آینده‌ی جامعه‌ی اسلامی باشد جلوگیری می‌شود .

اما برای کاهش عوارض و آثار ممنوعیت مطلق سقط جنین باید فکری جدی کرد در تدوین این پایان نامه سعی بر آن شده تا با مقایسه‌ی قانون سقط جنین در ایران با قانون مشابه در کشوری مثل فرانسه که انعطاف زیادی به نفع مصلحت مادر داشته است خلأهای قانونی خودمان را بهتر بشناسیم همینطور آرای موافقین و مخالفین سقط جنین را مورد بررسی قرار دهیم تا در انتها بتوانیم با نتیجه‌گیری کلی در حد بضاعت راهی میانه در مورد این پدیده را برگزینیم .

فصل اول

کلیات

۱-۱- کلیات :

۱-۱- بیان مسئله :

با توجه به پیشرفت علم پزشکی در سال های اخیر می توان بسیاری از بیماری های جنینی را در دوران بارداری تشخیص داد تا از تولد نوزاد بیمار جلوگیری کرد تولد کودک بیمار در وهله اول صدمات روحی فراوانی برای خود کودک و مادرش در پی دارد و همچنین باعث به وجود آمدن هزینه های مادی زیادی برای پدر و مادر می شود و دولت هم متقبل هزینه های درمانی و آموزشی زیادی برای کودک خواهد شد. همین طور به خطر افتادن سلامت مادر در بارداری های پرخطر یا به دنیا آمدن کودکی که حاصل رابطه ای نامشروع است معضلات اجتماعی زیادی در پی دارد. به همین جهت بر آن شدیم که مطالعه تطبیقی بین قانون سقط جنین در ایران که برگرفته از فقه شیعه است با قانون سقط جنین در فرانسه که مهد حقوق است انجام دهیم تا نقاط ضعف قانونی را در موارد قانون مجازات خودمان پیدا کنیم تا شاید بتوانیم در حد بضاعت راهکار مناسب را ارائه دهیم.

۱-۲- اهمیت و ضرورت پژوهش

مساله سقط جنین بی شک یکی از مسائل مهم و دغدغه های تمامی کشورهای جهان است و هرکدام به نوعی مقدرات خاصی برای این مساله وضع کرده اند. بی تردید کشور ما از این مورد مستثنی نیست اما این موضوع علی رغم اهمیت و پیچیدگی هیچ گاه به صورت جدی مورد بررسی قرار نگرفته و همانگونه سر به مهر باقی مانده و قوانین همچنان ثابت مانده و اگر به قوانین قبل و بعد از انقلاب دقت کنیم می بینیم که قانونگذار تشدید مجازات سقط جنین را به کار برده.

۱-۱-۳- اهداف:

پایه های قوانین کشور ما را فقه شیعه تشکیل می دهد اما با بررسی دقیق برخی قواعد فقهی به نظر می رسد بتوان این قوانین را کمی معتدل کرد مثلاً قضیه سقط جنین را با قاعده لاضرر و یا نفی عسر و حرج تطبیق داد تا با مسائل روز و معضلات پیش آمده از سقط جنین سازگارتر شود. در این بحث سعی شده تا یک مطالعه تطبیقی بین قانون سقط در ایران به عنوان کشوری اسلامی با فرانسه که به عنوان مهد علم حقوق شناخته می شود صورت بگیرد تا خلاها بهتر نشان داده شود.

۱-۱-۴- سوالات

سوالات

سوال اصلی

احکام سقط جنین در حقوق موضوعه ایران و فرانسه چیست؟

سوال فرعی

۱- تعریف سقط جنین چیست؟

۲- احکام سقط جنین در فقه امامیه چیست؟

۳- آیا در سقط عمدی جنین دارای روح حکم به قصاص ممکن است؟

۴- قانون سقط جنین در فرانسه برای مادر، اهمیت بیشتری قائل شده یا در قانون ایران؟

۱-۱-۵- فرضیه ها

۱- سقط جنین عبارتست از اخراج جنین قبل از موعد به نحوی که دیگر قابل زیست نباشد.

۲- فقها دوران جنینی را به طور کلی به دو دسته قبل از دمیده شدن روح و بعد از دمیده شدن روح تقسیم می کنند و حکم کلی سقط جنین را حرمت می دانند مگر در مواردی استثناً آن هم قبل از دمیده شدن روح اجازه سقط را صادر می کنند.

۳- عمل قصاص در هیچ موردی برای سقط جنین محقق نمی شود.

۴- به نظر می‌رسد قانون فرانسه برخلاف قانون ایران با دیدی همه‌جانبه به مسئله سقط جنین پرداخته و به حقوق مادر و شرایط روحی و جسمی او اهمیت بیشتری داده است.

۱-۱-۶- روش:

این تحقیق جنبه تحلیلی - توصیفی داشته و اطلاعات و داده‌های آن با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی از طریق فیش برداری از کتاب‌ها، مقالات و نشریه‌های مختلف جمع‌آوری و تدوین شده است.

۱-۱-۷- پیشینه پژوهش:

در زمینه سقط جنین کتابی کامل و جامع کمتر به چشم می‌خورد و بیشتر مطالب به صورت پراکنده و گذرا دیده می‌شود از آن جمله می‌توان کتابی از انتشارات مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی (سمت) را نام برد که مجموعه‌ای از مقالات در زمینه‌های پزشکی و فقهی و اخلاقی مرتبط با موضوع سقط جنین را گردآوری کرده است و همین‌طور خلیل‌قلی‌قلی‌ای خویی یک فصل از کتاب مسائل مستحدثه خود را به بررسی فقهی سقط جنین اختصاص داده است. و در همین راستا ناصر صدر ممتاز یک فصل از کتاب موازین حقوقی در نظام سلامت خود را به بررسی سقط جنین اختصاص داده است و به‌طور کلی در مسئله سقط جنین خلا فعالیت متمرکز حقوقدانان بزرگ بسیار احساس می‌شود.

۱-۲- واژه شناسی

۱-۲-۱- معنای لغوی جنین

«در کتاب شرح ترجمه تبصره علامه آمده است که «جنین از اجنان به معنای مستور بودن است مأخوذ می باشد و «فعلیل» به معنای مفعول است (مستور در رحم)»

(www.wikifghh.com,1394/9/10)

«جنین کلمه ای است عربی از ماده جن، یجن به معنی پوشیده شده و پنهان. در فرهنگ دهخدا هم کلمه جنین به معنای هرچیز پوشیده شده، بچه اندر شکم، مرده در گور»

(دهخدا، ۱۳۷۷، ۱۳۳/۲۱)

جوهری نیز در کتاب خود این طور آورده «الجنین الولد مادام فی بطن و الجمع الاجنه به فرزند تا زمانی که در شکم است جنین می گویند و اجنه جمع آن است»

(جوهری، ۱۲۳۰ه.ق، ۱۲۳)

«در فرهنگ عمید هم به معنای هرچیز پوشیده و مستور، بچه تا زمانی که در شکم مادر است و زاییده نشده، بچه هر حیوان زنده که در رحم یا تخم قرار دارد و پس از رسیدن به مرحله خاص از تکوین از جای خود خارج می شود و اجنه جمع آن است»

(عمید، ۱۳۸۲، ۵۱۳)

«در قاموس قرآن آمده که جنین به معنای پوشیده و مستور کردن است و در همان منبع آمده که بچه را از آن جهت جنین می گویند که در شکم مادرش مستور است»

(قرشی، ۱۳۵۲، ۶۱/۱)

۱-۲-۲- مفهوم اصطلاحی جنین در قرآن:

قرآن می فرماید: «اذا اتمم اجنه فی بطون امهاتکم» «زمانی که شما جنین هایی در شکم مادران بودید» (سوره نجم، آیه ۳۲)

از نظر قرآن کریم جنین انسان در گذر از مرحله جنینی به انسان شدن چندین مرحله را طی می کند تا در نهایت شایسته دریافت روح انسانی بشود که این مراحل تکوین این طور آمده: «و لقد خلقنا